

Eibarko VI. umeen euskal jaia

Aurten Umeen Euskal Jai berri bat espero zen. Eratzaille taldea, berria, eta delako jai hori iraultzeko* asmoz etorria, hain zuzen. Umeen Jai "aurrerakoi" bat espero zen; eta ez da esan beharrik, ba zegoela halako espektazio bat. Azter dezagun, bada, jai eta kultur programaren zerbait alderdi, premiazko baiteritzagu.

Kartelak

Orain arteko antolatzaileek kartelak euskara hutsean atarazte lortu zuten, asko kostatu ondoren. Halaxe aterata izan dira azken urteotan. Talde berriak, ordea*, horixe ere aldatu nahiz nonbait, bietarakoak ateratu dauzkigu, euskaraz eta erdaraz. Eibarko kaleetan zabaldukoak baina, erdarazkoak izan dira gehienak, bai muralak eta bai esku programak ere. Bestalde, izgarri itsusiak. Halako kaikukeriarik...

Hitzaldiak

Azken urteotan izan diren Euskal Jaietan edo berauen inguruan, beti egon izan da, folklore alderditik at*, hitzaldi ziklo bat, oso osorik euskaraz, gure kulturaren problema gai zituelarik. Aurten ere, bide berari jarraikiz, muntatu izan dira. Baina, zurrumurrutan entzun zenez, ordea, ez zuten delako talde berri horrek nahi izan, lehengo hitzaldi "reakzio-gariorik". Honetan ere, espero zen, bada, berrikuntzarik.

Hitzaldiok haurra zuten gai. Interesgarri, noski*. Lehengo programazioan baina, denak erdaraz. Hau ete zen mar-tan jarri nahi zuten "aurrerakuntza"? Haatik*, azkenean aldatu egin zuten programa, bi hitzaldi euskaraz jarriaz. Baina, hori horrela izan zedin, nolabaiteko eztabaida gogorrek sortu beharrak izan dira, Euskal Kultura Batzorde* horretan gaur dauden hoiakin. Norbaitzuek, bide zuzen horretan abiatu-rik, gauzak gogor eta argi erakutsi ez balituzte, a zer nolako ziri-a sartuko zeukuten, haurren euskal jaialdi hau erdal aste bi-hurturik! Kontzientzia falta? Nahi gabeko huts edo okerra? Edo benetan intentzio makurra? Eratzailleek beren golkoei erantzun diezete.

Mikel Laboak eta Teresa Arozenak zituzten astelehen eta asteartekoak*. Biak erdaraz. Ez ziren etorri. Asteartean, La-boak ez zeterrela jakin arren, antolatzaileek jendea sar zedin ahalaginetan, hitzaldia hasteko zela eta. Komeni zitzaizen es-plikazioaren bat eman nahi nonbait. Oso jende gutti sartu zen.

Asteazkenean*, irakasleen arteko mahai biribila, erdaraz, Eibarko Irakaskintza Problema gai zutelarik. Bertako bost maisuren artean egiteko zen, lau maisu monolingue erdaldun eta bat bilingue euskalduna, desproporzio nabarmenean. Des-proporzioa diot, zeren* eta gairik printzipalena bilinguismoa-rena baitzen, hain zuzen. Zertxobait partu* gurarik, Xabier Kintana mahaian sar zedin proposatu zitzaizen, eta, "lokali-dadekoa" ez zelako eragozpena salbatuta gero, onartua izan zen. Kintanak etortzerik ez baitzuen, Xabier Mendiguren eto-ri zen ordezko. Esan beharra dago, mahaiko maisu-maistrek ez dutela, hauzi honetan, ez erantzukizunik* ez eta antolatzaile-ken jokabide desegokiarekin zerikusirik. Hitzaldia hastera-toan, atera zen bat publikotik, hitzaldiak erdaraz izatearen kontra bere boza altxatuz, eta, guttienez behintzat, akaberan euskal laburpen bat egin zedin eskatuz. Ez zen onartu, eta sortu zen iskanbila. Boz bat entzun zen: "el que se siente molesto que se largue" edo halako zerbait zioela; eta, pro-tes-ta artean, 82 entzule kalera* ziren. Barruan geratu ziren beste hainbeste inguru; "molesto" sentitzen ziratekeen* gehi-enak, baina gaiak merezi zuten, elkar hizketan parte hartu behar zen, eta horregatik geratu. Mahaiak, gure arazoarekin zerikusi handirik ez duten problema batzuek ihardun ondoan, Xabier Mendigurenen paregabeko interbentzioa. Ez zitekeen hobeto egon, eta sasizientziaren mitoak ederki astindu zituen. Lezio ederra. Galde eta interbentzio asko publikoaren alde-rik, bizi biziak eta euskaraz.

Ostegunean*, lehenbiziko programetan agertzen ez zen Imanol Laspiurren "Ikastola eta Haurraren Irakaskintza", euskaraz. Aretoa* bete bete eginda zegoen, aspaldiko urteetan ikusi ez dugun bezala. Yayoi* ihardun zitzaizkion Imanol, denon pentsamendutan zeuden galdeei erantzun emanaz. Ia hitzaldi guziaz, euskaldungoaren defentsa bat zen. Gezurra ba-

dirudi ere, egoera horretara heldu baikara: euskaldun izate-ko dugun eskubidea dudan jartzeraino. Akaberan, txaloaldi ikaragarri batez saritu zuten publikoak haren iharduna. Ez zen egundo txaloaldi horren parekorik entzupen Arrate are-toan. Ba zuten bai horrek esannahi berezirik,

Ostiralean*, Zarauzko Lertxundi eta Urbietarena. Lehenik erdaraz programatua zegoen arren, euskaraz emana. Jendea, bezperan baino guttiago, baina asko, hala ere. Aurregunetako tentsioa beheratua zegoela ezagun zen. Gaia, "Ikastola eta Haurra". Ikastolako zerbait* problemaz, ikastolatik kanpo diratekeen egintzetaz, eta pelikula baten bidez, Goiazko ba-serri batetan umeeekin egina duten esperientzia bikain baten berri eman zeukuten. Oso ondo.

Kantu jaialdia

Larunbat* gauetz, Antxon Valverde eta Bilboko "Oskorri" kantari talde berriaren zezitela, ikastolaren alde. Antxon Val-verde, ederki; baina, kanta guziaz segidan kantatu baitzuten, apur bat monotono gertatu zen. "Oskorri" taldearen saioa oso txalotua izan zen, baina, bai forma eta bai mami aldetik ere, merke samarra. Arrate aretoa, nahiko beteta.

Folklore alderdia

Larunbat eta igandeko* folklore programa, ondo, beste urteetakoan linean gutti gora behera. Aurten, ikastolan parte hartzearen nobedadearekin. Karrozarik ez da izan. Desfilea poliki egon zen; hala ere, joatea ez da nahikoa, espresatu ere egin behar da zerbait. Espresio bide hori lortzeko, ahalegin bat egin behar litzatekeela iruditzen zait, nahiz eta karroza gabe, irudi edo estampen bidez edo... Dena dela, folklore alderdi honetan ederki saiatu dira, nahiko ondo egon baita*.

Gogoeta bat

Gogoeta egin behar dugula deritzat, kartel eta hitzaldiei gogozkiela. Zergatik erdal jario hori? Urte guzian zehar jai inguru hau dugu soilik*, geure kulturari ageriz eta publikoki bultzada bat emateko; eta bera ere kendu behar ote dauku-te? Noiz edukiko ditugu, bada, euskarazko hitzaldiak? Edota eduki ere ez ditugu eduki behar? Norbaitek esanen daut agian*, "euskal" hitz hori ere sobra dagokeela; baina, izena baztertuz, ez ote gara izana ere galtzeko arriskuan? Zeren*, izen eta guzi ere, arrisku hori ukan* baitugu. "Euskal" hitza sobra egonen da bai, Euskal Herria euskaldun dadinean. Bai-na orain, zanpaturik eta marjinatorik gauden bezala, izenak, sinboloak eta ikurrak* ere, denak beharko baititugu geure euskal gizagintza nekagarri honetan. Aste honek zerbaitetara-ko zerbitzen badu, erabat* gizon libre eta euskaldun izateko dugun borondatea finkatu behar du. Zein ikuspuntatik plan-teatu ote dute aurtengo Euskal Jaia? Ez ote da, gure izate eta eskubideez ahaztuz, gure historiarekin lotzen gaituen ha-ria etenez, atzoko guziaz likidatuz, gure herria perretxiokak bezala gaur eta bapatean* sortu delako uste ustelari lizen-zia emanaz, gaurko "statu quo" a ontzat hartzen dutelarik, "mayoria" rantz lerratzen* direlako? Zer dela eta, bestela, er-dal jario hori? Hor uzten ditut galdeok aidean. Baina garbi dagoena zera da, tamaina horretako hanka sartzeak (edo ma-kurkeriak, denetik bailiteke) dituen talde bat, ez dela ego-kiena Euskal Kultura Batzorde batetan egoteko.

Guzi hau, jendearen zuzpergarri* gertatu dela esan behar dugu, eta horixe berori ere ez da gutti. Bestalde, gazte askok begiak irekiko zituelako segurantzian gaude. Funtsean* oso positiboak.

BASAURI

blezete, beloez, bezaletz
daude, dagoz
daukute, deuskue, digute
daut, deust, dit
dauzkigu, deuskuz, dizkigu
dezagun, daigun
zait, jat

zeuden, egozen
zeukuten, euskuen, ziguten
zioen, inoan, esaten eban
zitekeen, elteken
zitzaien, jaken
zitzauken, jakun, zitzalgun